

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 23. martā
(OR. en)

7478/22
ADD 1

ENER 99
ENV 265
COMPET 176
TRANS 171
CONSOM 69
IND 86
ECOFIN 254

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 23. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 138 final - ANNEX
Temats:	PIELIKUMS dokumentam KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Piegādes drošība un pieņemamas enerģijas cenas. Tūlītēji pasākumi un gatavošanās nākamajai ziemai: rīcības varianti

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 138 *final* - ANNEX.

Pielikumā: COM(2022) 138 *final* - ANNEX

Briselē, 23.3.2022.
COM(2022) 138 final

ANNEX

PIELIKUMS

dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

**Piegādes drošība un pieņemamas enerģijas cenas. Tūlītēji pasākumi un gatavošanās
nākamajai ziemai: rīcības varianti**

PIELIKUMS

Pārskats par variantiem

Dalībvalstis, ieinteresētās personas un akadēmiskās aprindas ir ierosinājušas vairākus variantus, kā ar ārkārtas pasākumiem iegrožot augsto elektroenerģijas cenu ietekmi. To mērķis ir sniegt atbalstu tiešajiem patērētājiem, vienlaikus gādājot, ka netiek kroplots visaptverošais ilgtermiņa zaļais kurss, arī dekarbonizācijas un energoefektivitātes mērķi. Lai šie mērķorientētie pagaidu ārkārtas risinājumi būtu sekmīgi, tiem jābūt fiskāli panesamiem un tiem nevajadzētu apdraudēt piegādes drošību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū. Tas, cik lielā mērā izpaudīsies aprakstītās variantu priekšrocības un trūkumi, būs atkarīgs no tā, kā varianti tiks izstrādāti. **I. Elektroenerģijas tirgus intervences pasākumi ar finansiālu kompensāciju patērētājiem**

A. Intervences pasākumi mazumtirdzniecības līmenī: patērētājus atbalsta tieši, izmantojot kuponus, nodokļu atlaides vai agregatora modeli

Paziņojumā par *REPowerEU* ir izziņots jauns krīzes situācijām domāts valsts atbalsta pagaidu satvars. Minētais satvars dos iespēju ierobežotā apjomā piešķirt tiešas dotācijas un likviditātes atbalstu visiem uzņēmumiem, kurus tieši vai netieši skārusi Krievijas agresija pret Ukrainu, piemērotās sankcijas vai Krievijas atbildes pasākumi, kā arī sniegt atbalstu uzņēmumiem, jo īpaši energoietilpīgiem patērētājiem, ar ko tiktu kompensēta daļa no to enerģijas izmaksām. Paziņojumā arī precizēts, ka pašreizējos apstākļos dalībvalstis drīkst regulēt mazumtirdzniecības cenas visām mājsaimniecībām un mikrouzņēmumiem.

Vēl viens veids, kā dalībvalstis var pasargāt mājsaimniecību patērētājus, jo īpaši nabadzīgās un mazaizsargātās mājsaimniecības (bet arī uzņēmumus), ir agregatora modeļa izmantošana, kurā valsts kontrolēta struktūra pērk elektroenerģiju tirgū un — tieši vai ar piegādātāju starpniecību — dara to pieejamu noteiktu kategoriju patērētājiem par cenām, kas ir zemākas par pašreizējām tirgus cenām un kas balstītas, piemēram, uz norunas cenu. Lai izvairītos no izkropļojumiem vienotajā tirgū, rūpīgi jānovērtē ikviens gadījums, kad šī pieeja tiek paplašināta, pārsniedzot Elektroenerģijas direktīvas 5. pantā un valsts atbalsta noteikumos paredzēto.

Lielāko daļu minēto pasākumu var veikt valsts līmenī.

Priekšrocības

Tā kā šie varianti ir mērķēti uz patērētājiem tieši, tie var ļoti iedarbīgi mazināt augsto cenu ietekmi uz tiešajiem izmantotājiem. Tie atstāj dalībvalstīm rīcības brīvību lemt par to, kuras mājsaimniecību un uzņēmumu patērētāju kategorijas vajadzētu atbalstīt, ņemot vērā apstākļus valstī un konkurences noteikumus. Dalībvalstīm, kuras izvēlēsies ieviest agregatora modeli, būs jālemj par modeļa uzbūvi, tostarp pārdotajiem apjomiem un par to, kuras konkrētās patērētāju kategorijas / piegādātāji šajā variantā būs labumguvēji. Komisija varētu sniegt norādījumus par to, kā šādu modeli īstenot, lai vienotajā tirgū tiktu nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi un godīga konkurence.

Trūkumi

Šis variants varētu mazināt konkurenci mazumtirgos, un šis iznākums būtu jāmīkstina, nodrošinot, ka attieksme pret visiem piegādātājiem ir taisnīga un nediskriminējoša. Paziņojumam par *REPowerEU* pievienotajos norādījumos par regulētajām cenām ir paskaidrots, kā to varētu panākt attiecībā uz agregatora modeli.

Ja liela daļa patērētāju saņemtu atbalstu, kas kompensētu visu cenu pieaugumu, tiktu vājināti stimuli samazināt patēriņu. Šis variants, tāpat kā citi varianti, kas samazina patērētāju izmaksas, varētu veicināt fosilā kurināmā izmantojumu un ES atkarību no importa un palielināt bažas par piegādes drošību. Tas, cik lielā mērā šis variants dalībvalstij ir pieejams, ir atkarīgs no tās budžeta līdzekļiem.

Izmaksas

Izmaksas un veids, kādā tās tiks segtas, būs atkarīgi no tā, kuras konkrētās patērētāju kategorijas valstis izvēlēsies atbalstīt un cik lielā mērā patērētājiem tiks atvieglots finansiālais slogs. To, kādas izvēles dalībvalstis izdarīs, noteiks arī to fiskālā telpa.

II. Elektroenerģijas vairumtirgus intervences pasākumi: cenu noteikšana apvienojumā ar finansiālu kompensāciju ražotājiem

B. Vairumtirdzniecības intervences pasākums attiecībā uz fosilās elektroenerģijas ražotāju izmantotā kurināmā cenu

Ar šo variantu tiktu ieviesta kompensācija par cenu, ko fosilā kurināmā elektroenerģijas ražotāji maksā par kurināmo (ogļēm, gāzi, naftu, dīzeļdegvielu). Tādējādi fosilā kurināmā elektroenerģijas ražotāji neizjustu pašreizējo cenu kāpumu starptautiskajos izejvielu tirgos, un tas tiem dotu iespēju elektroenerģiju piedāvāt lētāk nekā pašlaik. Praktiski tas nozīmētu, ka elektroenerģijas ražotājiem tiktu segta starpība starp to faktiskajām kurināmā (gāzes, ogļu) iegādes izmaksām un iepriekšnoteiktu šo izejvielu references cenu.

Priekšrocības

Paredzams, ka šis variants ietekmēs fosilā kurināmā elektrostaciju solīšanas praksi ES un, visticamāk, izsauks šo elektrostaciju pārdošanās elektroenerģijas izmaksu samazinājumu, un līdz ar to vairumtirgū mazināsies arī robežcena. Tam savukārt vajadzētu novest pie mazumtirdzniecības cenu samazinājuma.

Atkarībā no tā, kā variants tiks izstrādāts, tas neietekmēs elektrostaciju izdevīguma secību un tādējādi netraucēs tirgus darbību.

Trūkumi

Ja pasākums tiktu ieviests valsts līmenī, tas varētu izkropļot elektroenerģijas plūsmu kaimiņvalstīs (ES un trešās valstīs) un novest pie tā, ka elektroenerģijas plūsma virzās no valstīm ar references cenu uz valstīm bez tās un ka netiek ņemti vērā deficīta apsvērumi, piegādes drošība vai relatīvās izmaksas.

Tāpat kā visi citi varianti, kas ietekmē fosilā kurināmā relatīvo cenu konkurētspēju, arī šis risinājums varētu kavēt centienus mazināt fosilā kurināmā izmantošanu.

Izmaksas

Izmaksas un veids, kādā tās tiks segtas, būs atkarīgs no izdarītajām izvēlēm. Izmaksas varētu finansēt ar elektroenerģijas patērētāju iemaksām. Lai gan pasākuma izraisītais elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenu samazinājums šīs izmaksas principā varētu kompensēt, neto ietekme uz patērētājiem būs atkarīga no fosilā kurināmā cenu izmaiņām, importētā fosilā kurināmā daudzuma un uz kaimiņvalstīm eksportētās elektroenerģijas apjoma. Šādu pasākumu ieviešana samazinātu ieņēmumus no virspeļņas nodokļa.

C. Vairumtirgus intervences pasākums, ar ko elektroenerģijas vairumtirgū nosaka maksimālo cenu

Šajā variantā elektroenerģijas cenas tiktu iegrožotas iepriekš noteiktā līmenī.

Lai elektroenerģijas ražotāji, kuru izmantotais kurināmais (piemēram, gāze, ogles) pašlaik rada tādas izmaksas, kas, elektroenerģiju pārdodot par noteikto maksimālo cenu, liedz gūt peļņu, varētu turpināt darboties, starpību starp saražotās elektroenerģijas tirgus cenu un iepriekšnoteikto maksimālo cenu vajadzēs finansiāli kompensēt. Var būt vajadzīgs stingrs regulējums, ar ko tiktu nodrošināts, ka elektroenerģijas ražošanas piedāvājumi, kuri pārsniedz maksimālo cenu (kas nosaka tiesības uz finansiālu kompensāciju), ir saprātīgi. Tāpat var būt nepieciešams regulējums, kas nodrošinātu, ka elektroenerģijas ražotāji, kuru izmaksas ir zemākas par maksimālo cenu, neiesniedz pirkšanas solījumus virs maksimālās cenas (lai iegūtu augstāku cenu). Tam varētu būt nepieciešams stingrs solījumu regulējums, kas pasākumu padarītu sarežģītu.

Priekšrocības

Šajā variantā tiktu noteiktas maksimālās vairumtirdzniecības cenas, kam savukārt vajadzētu izraisīt mazumtirdzniecības cenu samazinājumu. Tas novestu pie tā, ka elektroenerģijas ražotāji, kurus maksimālā cena neskar tieši, saņem mazāku inframarginālo peļņu.

Trūkumi

Šajā variantā pārvaldes iestādēm nepieciešamas detalizētas zināšanas par atsevišķu elektrostaciju izmaksu struktūru un ekspluatācijas režīmu.

Tāpat kā B variantā, **ja šis variants netiks ieviests ES līmenī**, tas varētu izkropļot elektroenerģijas plūsmu iekšējā tirgū un novest pie tā, ka elektroenerģija plūst no valstīm, kurās maksimālā cena ir noteikta, uz valstīm, kurās maksimālā cena nav noteikta, un ka netiek ņemti vērā deficīta apsvērumi.

Tāpat kā B variantā, arī šajā variantā labumu nepamatoti gūtu ES kaimiņvalstis, kuras saņemtu ES dalībvalstu subsidētu elektroenerģiju.

Visbeidzot, šis variants cenas signālu trūkuma dēļ varētu izkropļot elektroenerģijas plūsmu iekšējā tirgū un varētu tikt apdraudēta piegādes drošība.

Šis variants, tāpat kā citi varianti, kas samazina patērētāju izmaksas, varētu veicināt fosilā kurināmā izmantojumu un ES atkarību no importa un palielināt bažas par piegādes drošību.

Izmaksas

Vajadzīgs finansējums, lai kompensētu starpību starp tirgus cenu un maksimālo cenu. Dalībvalstīm ar ierobežotāku fiskālo telpu šīs izmaksas segt būs grūtāk.

Laika gaitā var rasties piegādes drošības riski, kas saistīti ar diferencētu cenu signāla trūkumu ES tirgū, kā arī ar regulatīvo nenoteiktību. Tāpat šis variants atturētu no nesubsidētu atjaunīgo energoresursu projektu īstenošanas, jo tirgus ieņēmumi būtu mazāki (arī tāpēc, ka patērētājiem būtu mazāk stimulu ar atjaunīgās elektroenerģijas ražotājiem slēgt ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumus, jo iepriekšnoteikta maksimālā cena samazina vajadzību nodrošināties pret augstām cenām).

D. Regulatīva intervence elektroenerģijas tirgū: dažu tirgus dalībnieku peļņas iegrožošana

Elektroenerģijas vairumtirgos cenu nosaka pēdējais avots, kas vajadzīgs, lai apmierinātu visu pieprasījumu. Fosilā kurināmā elektroenerģijas ražotāji pašlaik saskaras ar ārkārtīgi augstām fosilā kurināmā izmaksām, kā arī ar CO₂ emisiju cenu kāpumu. Tas nozīmē, ka elektroenerģijas robežcenas ir augstas. Bāzes slodzes elektroenerģijas ražotājiem, kuri no fosilā kurināmā nav atkarīgi, izmaksu struktūra šajā situācijā ir atšķirīga, un tie gūst papildu ieņēmumus, kas krietni pārsniedz peļņu, kura tika prognozēta, pieņemot lēmumu par investīcijām.

Paziņojuma par *REPowerEU 2*. pielikumā ir noteikts, ka dalībvalstis izņēmuma kārtā var ieviest nodokļu pasākumus, ar ko apgūst daļu no minētā ieņēmumu pieauguma.

To pašu mērķi, ko tiecas sasniegt ar šādiem nodokļu pasākumiem, var sasniegt arī **ar regulatīviem intervences pasākumiem**. To var izdarīt, īslaicīgi ļaujot dalībvalstīm noteikt norunas cenu vai ieviest atgūšanas mehānismu, kas palīdzētu iegrožot elektroenerģijas ražotāju pārmērīgu peļņu. Iespējams, ka attiecīgā norunas cena var būt jākorģē, lai atspoguļotu dažādu tirgus dalībnieku īpatnības, un tā būtu jānosaka valstu regulatīvajām iestādēm. Faktiski šis variants darbojas kā **vienvirziena starpības segšanas līgums**, proti, maksājumi ir jāveic tikai tad, ja references cena (tirgus cena) ir augstāka par norunas cenu. Līdzīgi kā paziņojumā par *REPowerEU* paredzētā virspeļņas nodokļa gadījumā, būs vajadzīgs atsevišķs mehānisms, ar ko šādas regulatīvās intervences rezultātā gūtos ieņēmumus pārdalīt patērētājiem.

Dalībvalstis jaunu elektroenerģijas ražošanas jaudu atbalsta shēmas varētu pārvērst **divvirzienu starpības segšanas līgumos** balstītās sistēmās. Šāds mehānisms, kurā augstu cenu periodā elektroenerģijas ražotājiem tiktu prasīts atmaksāt par investīcijām saņemto atbalstu, nepieļautu situāciju, ka pašlaik uzstādītās jaunās elektroenerģijas ražošanas jaudas tiek subsidētas arī situācijās, kad tirgus cenas ir ļoti augstas un svārstīgas.

Līdzīgus nodokļu intervences pasākumus ieņēmumiem varētu piemērot arī dabasgāzes tirgus dalībniekiem, kuri pašreizējās krīzes situācijas dēļ gūst pārmērīgu peļņu, piemēram, tāpēc, ka apjomus, par kuriem noslēgti ilgtermiņa līgumi, tūlītēju darījumu tirgū var pārdot par krietni augstākām cenām.

Priekšrocības

Ja variants ir pārdomāti izstrādāts, tas cenu veidošanos elektroenerģijas vairumtirgos neietekmē, un tādējādi saglabājas signāli gan ES iekšējā, gan ārējā tirdzniecībā un netiek apdraudēta piegādes drošība. Tas neietekmē elektroenerģijas tirdzniecību ES mērogā.

Jaunām investīcijām domātu atbalsta shēmu uzbūves reforma varētu pavērt ceļu iespējamām ilgāka termiņa tirgus modeļa izmaiņām.

Trūkumi

Šis variants patēriņa cenas pats par sevi nesamazinās, bet ražotāju gūtos ieņēmumus varēs izmantot, lai sniegtu tiešu atbalstu enerģijas patērētājiem, kurus augstās cenas skārušas visvairāk, piemēram, piešķirot kuponus mājsaimniecībām un finansiālu atbalstu uzņēmumiem atbilstoši valsts atbalsta un konkurences noteikumiem.

Lai precīzi noteiktu, vai pastāv pārmērīga inframarginālā peļņa, valstu iestādēm būs vajadzīga detalizēta informācija par elektroenerģijas ražotāju izmaksām, un šī informācija tām var nebūt pieejama. Ātra īstenošana var radīt juridiskas problēmas, jo ietekme uz tirgus dalībniekiem būs atšķirīga.

Būs rūpīgi jānovērtē konkurences jautājumi, un tie būs jārisina, ievērojot Komisijas norādījumus par regulētām mazumtirdzniecības cenām un fiskālajiem pasākumiem, ko piemēro inframarginālajai peļņai, kā arī būs jānodrošina atbilstība valsts atbalsta noteikumiem.

Negaidītas papildu peļņas nodokļa ieviešana, visticamāk, ietekmēs investoru paļāvību, un tas var nozīmēt, ka visai elektroenerģijas ražošanai nākotnē būs vajadzīgs atbalsts. Šis regulatīvais risks atspoguļosies augstākās kapitāla izmaksās un mazākā atjaunīgo energoresursu apgūvē nākotnē.

III. Intervences pasākumi gāzes tirgos

E. Cenu limiti gāzes tirdzniecībai ES

Šajā variantā ES mērogā nosaka maksimālo cenu, par kādu gāzi var tirgot starp operatoriem visās ES dalībvalstīs, vai arī nosaka cenu limitus, kuru robežās gāzes cena var mainīties. Šāda maksimālā cena / cenas diapazoni iegrožotu solījumus Eiropas biržās. Gāzes maksimālā cena kļūtu par jauno references līgumcenu ilgtermiņa un atvasināto instrumentu līgumos.

Lai šis risinājums būtu iedarbīgs, tas būtu jāīsteno visās dalībvalstīs.

Priekšrocības

Ja gāzes tirdzniecībai Eiropā tiktu noteikta maksimālā cena, tas samazinātu pārmērīgu svārstīgumu un tieši pazeminātu gāzes cenas. Tas savukārt samazinātu ar gāzi darbināmās elektrostacijās ražotās elektroenerģijas izmaksas un gan gāzes, gan elektroenerģijas patēriņa cenas.

Trūkumi

Maksimālā gāzes cena jānosaka pareizā līmenī. Ja gāzes maksimālā cena būs pārāk zema, Eiropai būs grūti piesaistīt vairāk gāzes. Tas pat varētu Eiropas uzņēmumus pamudināt eksportēt gāzi uz valstīm, kurās cenas ir augstākas. Zemāka cena veicinātu lielāku gāzes patēriņu un tādējādi palielinātu pieprasījumu Eiropā. Lai mazinātu šo risku, šajā variantā papildus jānodrošina stingra pieprasījuma pārvaldība. Kopā šie faktori gāzes tirgū varētu radīt papildu saspīlējumu un apdraudēt gāzes piegādes drošību.

Ja visā ES tiktu piemērota vienāda maksimālā cena, rastos grūtības nodrošināt, ka gāze plūst uz galamērķi, kur tā ir vajadzīga, un garantēt drošu tīkla darbību, kurā piedāvājums ir sabalansēts ar pieprasījumu.

Patērētāji, kuri ir noslēguši ilgtermiņa gāzes piegādes līgumus par cenu, kas ir augstāka par maksimālo cenu, līdz līguma termiņa beigām no maksimālās cenas nekādu labumu negūtu.

Atkarībā no maksimālās cenas līmeņa un tās piemērošanas perioda tā varētu piesaistīt piegādes no mūsu tirdzniecības partneriem. Tomēr nav skaidrības, kāda būs to reakcija uz administratīvi noteiktu cenu, un to nevar paredzēt. Pastāv iespēja, ka viņi šo risinājumu varētu apstrīdēt tiesā un/vai piegādes ierobežot vai apturēt.

Izmaksas

Izmaksas ir saistītas ar iespējamiem piegādes traucējumiem, un tās ir atkarīgas no tā, kā uz maksimālo cenu reaģēs piegādātāji.

F. Ar starptautiskajiem piegādātājiem norunāts apjoms un cena

Risinājums būtu noteikt konkrētākus gāzes mērķapjomus un mērķcenas dažādiem piegādes ceļiem/piegādātājiem un šos mērķapjomus un mērķcenas formulēt, balstoties uz kopīgu, ES līmenī koordinētu stratēģiju sarunām ar ES tirdzniecības partneriem. Attiecīgās mērķcenas attiektos uz piegādes līgumiem ar trešām valstīm, bet neietekmētu darījumus ES iekšienē (piemēram, balansēšanu iekšējā tirgū).

Lai nodrošinātu *LNG* un gāzes importu par labu cenu, ES attiecībā uz gāzes partnerībām ar piegādātājiem būtu jāapsver ilgtermiņa perspektīva un sarunās jāiekļauj arī jautājums par udeņraža ilgtermiņa importa nodrošināšanu.

Minētās partnerības varētu ietvert šādus elementus:

- ilgtermiņa līgumi par ***LNG* piegāžu un cauruļvadu gāzes apjomu** palielināšanu,
- ES investīcijas papildu ***LNG* importēšanas jaudās**, kas būtu izmantojamas arī udeņradim,
- **H2 partnerība** 5–10 gadu perspektīvā ar mērķi izveidot infrastruktūru un stabilu investīciju satvaru un partnerību (kopīgu satvaru, kas nodrošinātu investīciju un pieprasījuma paredzamību un stabilitāti ES, kā arī stabilus investīciju nosacījumus partnervalstīs).

Šādas sarunu stratēģijas izdošanās ir atkarīga no kopīgas pieejas Eiropas līmenī.

Priekšrocības

Ja sarunas būtu veiksmīgas, Eiropas līmenī norunātā zemākā cena ievērojami samazinātu gāzes cenas, turklāt tiktu apstiprināti gāzes importa apjomi. Tas savukārt samazinātu ar gāzi darbināmās elektrostacijās ražotās elektroenerģijas izmaksas un gan gāzes, gan elektroenerģijas patēriņa cenas.

Tā kā risinājums tiktu panākts sarunu ceļā un neparedz ierobežojumu noteikšanu gāzes tirdzniecībai ES iekšienē (piemēram, balansēšanai), netiktu traucētas ES iekšējās gāzes plūsmas.

Trūkumi

Šajā variantā panākumi galu galā ir atkarīgi no tā, cik sekmīgas būs sarunas ar trešo valstu piegādātājiem.

Izmaksas

Ja šo variantu izdotos realizēt, tas ilgākā termiņā nodrošinātu samazinātas dabasgāzes iegādes izmaksas.